

ԹԷՈՂՈՍԻՈՅ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԸ

Այն հեռագրական գիծն որ մինչեւ ցայժմ հՀանէր միայն Խրիմու Սիմֆերոպոլ քաղաքը, այս օրերս բերուեցաւ նաեւ Թէոդոսիա ու Կերչ, անոր համար արժան հՀամարիմք հեռագրական նամակ յուղարկելու եւ ընդունելու վրայ եղած գիտելիքներն ու կանոնները այս տեղ համառօտ կերպով մը գնել:

Ա. Խրիմու հեռագրական գծերը միայն ցորեկը կրանին, այսինքն առաւօտեան 8-էն մինչեւ երեկոյեան 8 ժամը, ամէն օր:

Բ. Հեռագրական նամակները կրնան դրուել ռուսերէն, գաղղիարէն կամ գերմաներէն:

Գ. Նամակը թղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրուած պիտի լինի յստակ գրերով՝ առանց համառօտագրութեանց եւ սրբագրութեանց:

Դ. Նամակին վերի ծայրը պիտի գրուի անոր յուղարկուած քաղաքին անունը, յետոյ որուն որ կ'յուղարկուի, յետոյ նամակին իմաստը եւ յուղարկողին ստորագրութիւնը:

Ե. Նամակը կարելի է գրուած տալ հեռագրատունը, կամ հեռագրատան մէջ գրել:

Զ. Մէկ նամակի մը համար արուելու ստակին չափը կառնուի նախ նամակին մէջի խօսքերուն համարանքէն, եւ երկրորդ՝ յուղարկուելու տեղին հեռաւորութենէն, որ գօտի գօտի կրաժնուի՝ ըստ առաջիկայ ցուցակիդ:

Գօտիք	Գօտեաց երկայնութիւնը վերսի վրայ	Մէկ ՆԱՄԱԿԻ ԳԻՆ			
		Մինչեւ 20 բառ		Ամեն աւելի 10 բառին	
		Բ.	Ք.	Բ.	Ք.
Ա.	Մինչեւ 70 վերս.	—	50	—	25
Բ.	175 "	1	—	—	50
Գ.	315 "	1	50	—	75
Դ.	490 "	2	—	1	—
Ե.	700 "	2	50	1	25
Զ.	945 "	3	—	4	50
Է.	1225 "	3	50	1	75
Ը.	1540 "	4	—	2	—
Թ.	1890 "	4	50	2	25
Ժ.	2275 "	5	—	2	50
ԺԱ.	2660 "	5	50	2	75

Է. Ամբողջ բառի պէս կ'համարուին նաեւ թիւերը, մասնիկները եւ այն ամենայն նախ գիւրները որ զատ կեցած են:

Ը. Նամակ յուղարկողը կրնայ պատասխանաւ ուղեւ՝ աւելցնելով այս խօսքերս. ОТВѢТЪ ВЪ 00 СЛОВЪ ЗАПЛОЧЕНО, այսինքն՝ Այսման բառից պատասխանը վճարուած է: — Թէ որ պատասխան գրողը՝ նամակին մէջը նշանակուած էն աւելի բառեր գնէ, անոնց համար ալ զատ պիտի վճարէ:

Թ. Կրնան ուղուիլ նաեւ նամակին իւր տեղը հասածին լուրը, եկած նամակին վաւերականութիւնը, այս ինչ ժամուն՝ տեղը հասցուիլ, եւ այլն, մասնաւոր կանոններով, որ հեռագրատնէն կրնան իմացուիլ. ինչպէս նաեւ Ռուսաստանէն դուրս յուղարկուելու նամակաց գիւրներն ու կանոնները:

Ժ. Թէոդոսիայէն դէպի հետագայ քաղաքները՝ 20 բառով նամակի մը գիւրները սորա են.

	Բ.	Ք.
Եալթա	1	—
Թայդան	2	—
Խազան	4	—
Խարքով	2	50
Կերչ	—	50
Մարիամփոլ	1	50
Մելիթոփոլ (Խըզըլ-Կառ)	1	50
Մոսքուա	3	50
Նիժնի - Նովկորոտ (Մաքարիեվ)	4	—
Նիքոլայեվ	2	—
Նովոռոսիյսկ	2	—
Պալա	2	50
Պալմուր	2	—
Պերտեանսք	1	50
Պերտիւնով	3	—
Ռոսթով	2	—
Սիմֆերոպոլ	1	—
Վարչա	4	—
Փերրպուրկ	4	50
Փոլքաա	2	—
Փերսոն	1	50
Քիւնով	2	50
Քիշնև	2	50
Սոնսսա	2	—

ԺԱ. Հեռագրական նամակ տուողը պէտք է մուրհակ մը ընդունի որ եթէ յանկարծ գանդատ մը ունենայ՝ կարենայ անով պահանջել:

ԺԲ. Կորսուած կամ սխալ տրուած կամ ոչ մնացած նամակներուն ծախքը ետ կ'որոշուի 6 ամսուան միջոցին, երբ օրինաւոր մուրհակով պահանջուի:

ԺԳ. Սխալմամբ աւելի առնուած ստակը ետ կդարձուի:

ԺԴ. Հեռագրական նամակ մը տրուելէն ետեւ ալ կրնայ ետ առնուիլ. եւ թէ որ յուղարկուիլը չէ սկսած, ծախքը ետ կդարձուի՝ վրայէն 19 քոփեկ բռնելով:

ԺԵ. Մի եւ նոյն տեղը այլ եւ այլ անձանց յուղարկուած նամակը մէկ նամակի տեղ կը համրուի, միայն թէ ամէն մէկ օրինակին համար պիտի վճարուի 19 քոփեկ աւելի:

ԺԶ. 20 բառէն աւելին 50 բառ կհամրուի, եւ սովորական ծախքէն աւելի ստակ կպահանջուի ասէն 10 բառէն աւելին համար:

ԺԷ. Երբոր նամակը հեռագրական գիծ ե.

ղած տեղէն դուրս տեղ մը պիտի հասնի, — զոր օրինակ՝ Ռոսթովէն Նախիջևան, — մէջը պիտի նշանակուի թէ ինչո՞վ յուղարկելու է վերջի հեռագրատնէն անդին. թըղթատարով, մասնաւոր ձիաւորով թէ սուրհանդակով (kurapchepով):

ա) Թղթատարով յուղարկուելու նամակին համար կառնուի 25 քոփեկ:

բ) Մասնաւոր ձիաւորով յուղարկուելիքը եթէ 14 վերսթէն կամ երկու մղոնէն աւելի հեռու տեղ պիտի չերթայ, պիտի վճարուի անոր համար 75 քոփեկ:

գ) Սուրհանդակով յուղարկուելու նամակին ծախքը նամակատանց կանոնովը կորոշուի:

ԱՅԺՄՈՒ ՍՏԸԿԻ ՊԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆԸ

(Նարայարուրիւն եւ վերջ.)

Հնդկաստանն ու Չինու երկիրը՝ Եւրոպայի արծաթին համար մէկ մէկ անյատակ անդունդներ են. միայն 1857 տարւոյն մէջ՝ Անգղիայէն ու Մարսիլիայէն 140 միլիոն արծաթ րուպլի անցեր է դէպի այն երկիրները. 1859-ին 110 միլիոն, իսկ առաջուան տարիները 50 կամ 60 միլիոն: Ասոր ալ պատճառ՝ Հնդկաստանի ու Չինու պատերազմին դադրին եղաւ. որով ոչ միայն այն կողմերու առուտուրները շտկուեցան, հապա նաեւ Չինու տէրութիւնը ետքի պատերազմին համար 50 միլիոն արծ. րուպլի տուգանք (հերիմե) տալու եզաւ Գաղղիոյ եւ Անգղիոյ:

Դարձեալ, Սպանիոյ տէրութիւնը Մարոքի տէրութենէն տուրք առաւ 25 միլիոն ֆրանք, որ Եւրոպայի մէջ ցրուեցաւ:

Այսու ամենայնիւ Ռուսաստանի մէջ, մանաւանդ արեւելեան եւ հարաւային կողմերը, ոչ միայն ոսկին սակաւագիւտ ու թանկագին է, հապա նաեւ արծաթ ստակը, այնպէս որ փօլիմիլիարը, — որոյ արժէքը կհամարուի 5 րուպլի եւ 15 քոփեկ —, հազիւ կը գտնուի 5 ր. 76, եւ մինչեւ 86, կամ 96 քոփեկով, եւս եւ 6 րուպլիով. արծաթ ստակին ալ մէկ րուպլին 10 կամ 15, նաեւ 20 քոփեկ գլուխ ունի: Ասոր մէկ պատճառն ալ Ռուսիոյ ոսկւոյն ու արծաթին Տաճկաստան, Պարսկաստան, Հնդկաստան ու Չինու երկիրը երթալն է, մանաւանդ այս երկու երեք տարիներս որ յիսուն վաթսուն հազար նողայ, Չերքէզ

ու Թաթար՝ Տաճկաստան փոխադրուեցան: Ասոնց մէջ աղքատը շատ էր, բայց հարուստներն ալ բաւական շատուր էին, եւ մինչեւ 20 կամ 50 հազար արծաթի տէրեր ալ կային. մեք գնեմք թէ ամէն մէկը յիսնական արծաթ րուպլի տարած լինին, դարձեալ գումարը կընէ 5 միլիոն րուպլի, որ այս կողմերու համար մեծ ստակ է:

Հնդհանրապէս ստրկի կարօտութիւնը աժնութիւն կպատճառէ կրսեն. եւ ճշմարիտ է. բայց այս բանիս համար երկու բան պէտք է. մէկը ժամանակ, եւ միւսը զեղխութենէն՝ այսինքն աւելորդ ծախքերէ ետ կենալ: Ժամանակ պէտք է անցնի որ բերք հասցնող կամ աշխատող մարդիկը հասկընան թէ իրենց ապրանքն ու աշխատանքը առաջին գնովը առնող չկայ, իջեցընեն անոնց գիները. որով եւ կաժըննայ գրեթէ ամէն բան, տան վարձէն (ֆիրայեն) մինչեւ հողուն գինը, դորձաւորաց օրական աշխատանքէն մինչեւ հացին ու մսին գինը, հագուստը, եւ այլն: — Իսկ զեղխութենէ ու շռայլութենէ ետ կենալը այնչափ հարկաւոր է որ կարելի է ըսել թէ չարքաշ ու սակաւապէտ մարդը աւելի հարուստ ու հանգիստ կրնայ լինել այսպիսի ժամանակ՝ քան թէ զեղխ ու շռայլ հարուստը:

Ամէն մարդ գիտէ թէ այժմու ժամանակս որչափ մարդիկ, մանաւանդ կանայք, յետին աստիճանի աղքատութեան ու խեղճութեան